

Leergang ErfgoedFilosofie 2018

Bij de ruimtelijke inrichting op lokaal en regionaal niveau wordt steeds meer verwacht van de erfgoedprofessional. Hij (of zij) moet kennis van zaken inbrengen, maar ook weten wat de ander beweegt. Hij moet grenzen en kaders kunnen stellen voor het behoud van het erfgoed, maar ook flexibel kunnen zijn om ruimtelijke ontwikkelingen niet te frustreren. Hij moet over object- en materiekennis beschikken, maar ook het bredere belang vanuit het perspectief van een gebied of wijk in het oog kunnen houden. Kortom, zoals dat ook de inzet is vanuit de Visie Erfgoed en Ruimte en ‘malta archeologie’: de positie van de erfgoedprofessional verschuift van ‘macht’ naar ‘gezag’.

Daarbij geldt dat het krachtenspel waarin de erfgoedprofessional moet werken steeds complexer is geworden, de belangen groter, het werk steeds meer pro-actief moet plaatsvinden, burgerparticipatie en burgerinitiatief toenemen in de erfgoedzorg en het onderwerp ‘erfgoed’ steeds minder duidelijk afgebakend is. De erfgoedprofessional van vandaag wordt voor allerlei opgaven gesteld waarin hij met kracht van argument het erfgoedbelang moet kunnen inbrengen.

Leergang ErfgoedFilosofie

De leergang ErfgoedFilosofie biedt reflectie op de professie, een training in ‘vaardig overleggen’ én reflectie op de (eigen) praktijk. Dit vindt plaats doordat de cursist eigen kennis en ervaring in de leergang inbrengt en deze spiegelt aan de kennis en ervaring van de medecursisten in de groep. Ook kan men de eigen vooronderstellingen confronteren met de praktijksituaties die bezocht worden en bediscussiëren met een aantal gerenommeerde Masters (Monique Eerden, Kees Ribbens, Paul Meurs en Jan Kolen) op het terrein van erfgoed. Centraal staan daarbij erfgoeddilemma’s die elke dag weer kunnen opduiken in het werk van de erfgoedprofessional:

Wat is erfgoed en wie bepaalt dat?

Wanneer is iets nog authentiek?

Wat is mijn rol als professional? en

Hoe kies ik in de historische gelaagdheid?

Daarbij worden praktische filosofische instrumenten gehanteerd die teruggrijpen op de Artes Liberales, de ‘Vrije Kunsten’ uit de antieke oudheid: retorica, dialectica en grammatica. Deze klassieke instrumenten vormen een goede basis voor een verfrissend nieuwe kijk op zaken. De training in het hanteren van deze kunsten maakt het mogelijk te reflecteren op het eigen denken, voelen en handelen: Wat is mijn visie? Hoe kan ik die omzetten in handelen? Hoe beargumenteer ik

dat overtuigend? Welke woorden blijven het beste hangen? De setting waarin deze dilemma’s verkend worden, wordt gevormd door een aantal erfgoedprojecten die bezocht en besproken worden en die van doen hebben met herbestemming, gebiedsontwikkeling en herontwikkeling. Archeologie, monumenten en landschap komen alle aan bod. Tegen de achtergrond van deze erfgoedcasussen worden bovengenoemde dilemma’s concreet.

Na het volgen van de leergang ErfgoedFilosofie kunt u als professional nog effectiever opereren doordat u:

- een meer expliciete visie heeft ontwikkeld op erfgoedzorg
- daardoor meer regisseur bent geworden van eigen handelen
- uw blik heeft verbreed rond actuele erfgoeddilemma’s
- kennis heeft verworven van de laatste stand van zaken in het wetenschappelijk onderzoek
- de belangen van erfgoed beter heeft leren verbinden met de belangen van anderen
- uw overlegvaardigheden heeft verdiept en aangescherpt
- uw netwerk heeft uitgebreid
- op vruchtbare wijze van collegiale consultatie gebruik heeft kunnen maken.

Drie leerlijnen

De leergang kent een drietal leerlijnen.

1.

*Reflectie op de professie
verdiepen, verbreden, verbinden*

De erfgoedprofessie is aan verandering onderhevig. Het vak verdiept zich. Daar waar voorheen volstaan kon worden met specifieke object- of periodekennis wordt vandaag de dag een beroep gedaan op aanvullende inhoudelijke kennis. Zo moet bijvoorbeeld niet alleen het object gekend zijn, maar ook zijn (door de tijd veranderende) betekenis en het verhaal van de plek. Daardoor is de formele materiële betekenis van belang, maar ook de informele en immateriële betekenis.

Het vak verbreedt zich. De archeoloog, de historisch geograaf, de historisch (stede) bouwkundige, de architectuurhistoricus, de restauratiearchitect opereert in toenemende mate vanuit een integrale cultuurhistorische context. Ook speelt het vak zich af in een steeds bredere ruimtelijke context van bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling, wijkaanpak of citymarketing. Door democartisering van de erfgoedzorg krijgt de erfgoedprofessionals te maken met burgers die in toenemende mate mede bepalen wat erfgoed is en hoe daarmee

om te gaan. Dit vraagt opnieuw om andere, aanvullende kennis. Daarbij is doorslaggevend om de eigen kennis en belangen te kunnen verbinden met de agenda van anderen. In deze leergang wordt de gelegenheid geboden om de eigen kennis via literatuur en dialoog met de masters en medecursisten te verbreden, te verdiepen en te verbinden.

2.

*Vaardig overleggen
retorica, grammatica, dialectica*

Om te kunnen opereren in een veranderend speelveld, met andere spelers en een in beweging zijnd vakgebied is het van belang om vaardig te kunnen overleggen. Dit betekent: een open onderzoeksgesprek kunnen leiden over fundamentele vraagstukken, vrijmoedig en gezaghebbend spreken, woorden schrijven die raken. Vanuit de inhoud van het vakgebied wordt in deze leergang gewerkt aan het handhaven van een onderzoekende houding, het ontwikkelen van overtuigingskracht en persoonlijk leiderschap. De drie klassieke vrije kunsten retorica, grammatica, dialectica bieden hiervoor een rijke voedingsbodem.

3.

*Reflectie op de eigen praktijk
het ware, het schone, het goede*

De erfgoedprofessional wordt vaak gevraagd een oordeel uit te spreken: is iets van waarde of niet, moet iets behouden worden of mag het gesloopt, moet iets gerestaureerd worden of niet. Hij vindt daarbij andere partijen tegenover zich die een eigen waardensysteem en vocabulair hanteren. De opdrachtgever is geïnteresseerd in de haalbaarheid, de ontwikkelaar in een kloppende exploitatie, de burger of hij wel goed gehoord wordt en de ontwerper of hij zijn ideeën over het voetlicht krijgt. Dit leidt voortdurend tot de vraag wat de waarde is van datgene waar de erfgoedprofessional voor staat en hoe hij daar recht aan kan doen. Wanneer moet er water bij de wijn en wanneer absoluut niet? Moet pragmatisch gekozen worden voor het behoud van het ensemble als daardoor een belangrijk onderdeel verloren gaat? Mag iets gereconstrueerd worden of past dat niet bij de beroepsethiek? Werken we met onoverbrugbare dilemma's of laten we ons leiden door schijnbare paradoxen? In deze leergang wordt gewerkt aan het ontwikkelen van een vocabulaire voor wat waar, juist of goed is.

Praktisch

Toelating

De leergang ErfgoedFilosofie is toegankelijk voor erfgoedprofessionals op het niveau van adviseur/beleidsmedewerker die strategisch opereren in ontwikkelingsprocessen met minimaal een HBO opleiding en vijf jaar praktijkervaring. Dit werk- en ervaringsniveau is noodzakelijk om goed met elkaar het gesprek te kunnen aangaan. Het kan daarbij gaan om professionals die werkzaam zijn in de publieke of private sector met als werkgebied het gebouwde, het historisch landschappelijke en/of het archeologische erfgoed. Het speelveld kan de monumentenzorg zijn, maar ook gebiedsontwikkeling, toerisme, plattelandsontwikkeling of herbestemming. *Een intakegesprek maakt deel uit van de toelating.*

Investering in tijd

De leergang omvat totaal 7,5 dag en bestaat uit een startbijeenkomst van 1 dagdeel gevolgd door 3 modules van ieder 2 dagen (waarvan de eerste module inclusief overnachting) en een afsluitende bijeenkomst van 1 dag. De cursisten wordt gevraagd om als afsluiting van de leergang een Meesterproef te schrijven waarin de in de leergang opgedane inzichten samen komen.

Als extra tijdsinzet moet worden uitgegaan van drie uur voorbereidende studietijd per cursusdag en 16 uur voor het schrijven van de afrondende meesterproef.

Begeleiding

De begeleiding is in handen van Monique Eerden (inhoud), Erik Boers (reflectie en vaardigheden) en Maartje Voskuilen (organisatie).

Getuigschrift

De leergang wordt afgesloten met een getuigschrift. Na ontvangst kan men zich lid noemen van de ErfgoedAcademie.

Kosten

De kosten voor de leergang bedragen 2.500,- euro. Dit bedrag is inclusief verblijf en studiemateriaal (studieboek Vrije Ruimte, filosoferen in organisaties van Jos Kessels, Erik Boers en Pieter Mostert, een reader met artikelen en een aantekenschrift). Reiskosten van en naar de bijeenkomsten zijn voor eigen rekening.

Data & locaties 2018

Start bijeenkomst

vrijdag 7 september 2018

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,
Amersfoort

Module 1

donderdag 27 en vrijdag 28 september 2018

incl. avondprogramma en overnachting
locatie: Amsterdam

Module 2

vrijdag 12 oktober 2018

vrijdag 2 november 2018

locatie: Utrecht en Hengelo

Module 3

vrijdag 23 november 2018

vrijdag 14 december 2018

locatie: Ommen en Utrecht

Slotbijeenkomst

vrijdag 18 januari 2019

locatie: Amersfoort

Meer informatie

Wanneer u vragen heeft over de leergang dan kunt u contact opnemen met

Monique Eerden:
Tel. 06 53 81 11 34

Ina Roeterdink:
Tel. (088) 253 90 80

ErfgoedAcademie

De leergang ErfgoedFilosofie is onderdeel van het cursusaanbod van de ErfgoedAcademie. De ErfgoedAcademie is een activiteit van de Victor de Stuersstichting en is een initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Nationaal Restauratiefonds. Voor meer informatie zie www.erfgoedacademie.nl

ErfgoedAcademie

Utrechtseweg 12
3811 NB Amersfoort
Tel. (088) 253 90 80
info@erfgoedacademie.nl

Programma

Start bijeenkomst

7 september 2018
locatie: Rijksdienst
voor het Cultureel
Erfgoed, Amersfoort

Monique Eerden van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, verzorgt de aftrap en zal ingaan op ontwikkelingen en trends in de erfgoedzorgpraktijk. Vervolgens staan deze middag kennismaking, het formuleren van de eigen leerdoelen en de onderzoeksvraag centraal.

Module 1

do 27 en vr 28
september 2018
incl. avondprogramma
en overnachting
locatie: Amsterdam

Deze module staat in het teken van de vraag **'wat is erfgoed en wie bepaalt dat?'**. Als Master treedt op **Kees Ribbens** (Erasmus Universiteit en NIOD). Gekoppeld aan het thema vindt een excursie plaats in de Bijlmer onder leiding van Marlou Willemsen (Imagine IC) en worden vaardigheden geoefend. Daarnaast wordt tijdens deze eerste module een start gemaakt met het meesterwerk.

Module 2

vr 12 oktober en
vr 2 november 2018
locatie: Utrecht en Hengelo

Deze module staat in het teken van de vraag **'wanneer is iets nog authentiek?'** Ingegaan zal worden op de verschillende facetten van het begrip authenticiteit, de materiële kant, de politieke, economische kant. Gekoppeld aan het thema vindt een excursie plaats naar Meysters Buiten te Utrecht en Tuindorp 't Lansink in Hengelo waar vaardigheden worden geoefend. Master is **Paul Meurs** (Bureau SteenhuisMeurs).

Module 3

vr 23 november en
vr 14 december 2018
locatie: Ommen en Utrecht

Deze module staat in het teken van **'de keuze in de historischegelaagdheid'**, maak ik een keuze en zo ja hoe maak ik die keuze en op basis van welke argumenten. Als Master treedt op **Jan Kolen** (Universiteit Leiden en Center for Global Heritage and Development). Gekoppeld aan het thema vindt een excursie plaats naar landgoed Eerde/Eerder Achterbroek en DOMunder in Utrecht en worden vaardigheden geoefend.

Slotbijeenkomst

vr 18 januari 2019
locatie: Amersfoort

Deze laatste dag staat in het teken van de **presentatie en reflectie op het Meesterwerk**. In de ochtend presenteren alle cursisten hun resultaten aan elkaar. In de middag staat ontmoeting met partners en erfgoedacademieleden (oudcursisten) centraal en wordt de jaarlijkse Erfgoedacademie-lezing uitgesproken. De bijeenkomst wordt afgesloten met de uitreiking van de getuigschriften waarmee de cursisten lid zijn geworden van de ErfgoedAcademie.

Contact

ErfgoedAcademie

Utrechtseweg 12
3811 NB Amersfoort
Tel. (088) 253 90 80
www.erfgoedacademie.nl

De leergang ErfgoedFilosofie is onderdeel van het cursusaanbod van de ErfgoedAcademie. De ErfgoedAcademie is een activiteit van de Victor de Stuersstichting en is een initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Nationaal Restauratiefonds.

Voor meer informatie zie
www.erfgoedacademie.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Restauratiefonds.

voor erfgoedprofessionals van nú
